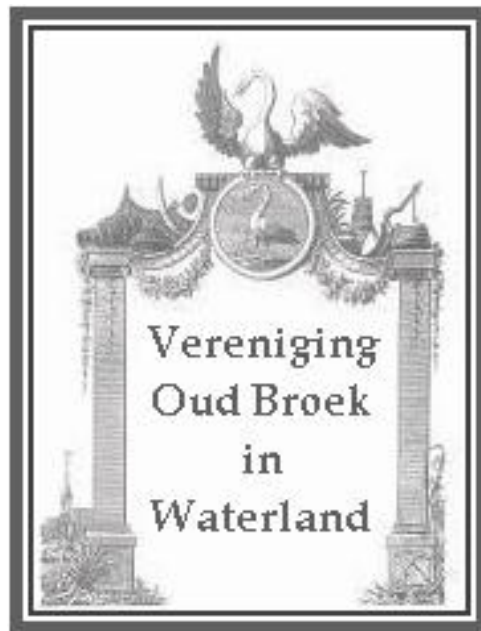

VERENIGING OUD BROEK IN WATERLAND

Verslag over het jaar 2005

Op de omslag 'Historische personages: Jubileumfeest 28 mei 2005',
zie: '40 jaar uit de glorie-tijd van Broek: 1775 – 1815'.

Inleiding

Met veel plezier biedt het bestuur van de Vereniging Oud Broek u het jaarverslag 2005 aan. In 2005 vierden wij op een prachtige, zonnige feestdag het veertigjarige bestaan van onze vereniging. Een jaar waarin weer vele activiteiten zijn ontplooid om het dorpschoon van de leefgemeenschap Broek in Waterland in brede zin te beschermen en te bevorderen. Met dit extra dikke 40ste jaarverslag wil het bestuur u daarover informeren en haar beleid verantwoorden.

Dit verslagjaar zou ik willen karakteriseren als een jaar van veranderingen. Het betreft vooral het afscheid van twee zeer gewaardeerde adviseurs en bijgevolg een bezinning op het te voeren beleid. Onder de kopjes '*Collectie en publicaties*' en '*Commissie Stads- en Dorpsbeheer*' wordt hier nader op ingegaan. De vele activiteiten die het afgelopen jaar zijn uitgevoerd, worden samengevat onder '*Voor- en najaarslezing*' en '*Overige activiteiten*'. Enkele daarvan wil ik graag hier al noemen. Allereerst het herstel van ons voormalig stiefkind, de weidemolen. Hij kan weer draaien! Verder is door enkele bestuursleden geweldig veel inzet gepleegd om in overleg met de gemeente tot een fraai lantaarnplan voor de oude kern te komen. Daarnaast is er veel energie gestoken in de ontwikkeling van de website van de vereniging, om de communicatie met de leden en belangstellenden te versterken en ook de collectie meer toegankelijk te maken. In 2006 moet een en ander definitief vorm krijgen.

Vervolgens kijkt het bestuur met plezier terug op een zeer geslaagd jubileumjaar. Een samenvatting van het feestprogramma van zaterdagmiddag 28 mei jl. wordt gegeven onder het kopje: '*Viering van het 40 jarig jubileum*'. Hierop volgt een korte kenschets van de dertien historische figuren uit het eind van de 18^e en begin van de 19^e eeuw die ons de betreffende middag (opnieuw) met een bezoek hebben vereerd, zie: '*40 jaar uit de glorie tijd van Broek: 1775 – 1815*'. Als intermezzo hebben wij er voor gekozen om ook het allereerste jaarverslag van de Vereniging Oud Broek op te nemen. U zult er versteld van staan hoe een jaarverslag uit 1965 veertig jaar later nog zoveel zeggingskracht kan hebben, parallel aan ontwikkelingen in 2005!

In relatie tot het voorgaande worden, onder het kopje '*Veranderingen in het dorpsbeeld*' een aantal positieve en negatieve ontwikkelingen van het afgelopen jaar in herinnering gebracht. In het algemeen baart het dorpsaanzien het bestuur steeds meer zorg. In de voorgaande jaarverslagen werden (door mijn voorganger en mijzelf) al enkele negatieve ontwikkelingen gesignaleerd. Ik roep in herinnering het dichtbouwen van doorzichten met schuttingen en de verestingstrend van de tuinen. Wij vinden dat het algemene aanzien van ons mooie dorp langzaam aan verloedert. Dat heeft deels te maken met het gedrag van onszelf, de bewoners; denk aan beheer van de tuinen, parkeren van grote auto's; maar ook met de kwaliteit van de openbare ruimte, zoals: beplanting, plantsoenen, inrichting parkeerterrein, wegkanten, kapotte of ontbrekende verkeersborden, enz.

Het bestuur heeft zich voor het komende jaar voorgenomen om deze sluipende verloedering te keren. Allereerst willen we deze situatie in overleg met de Dorpsraad verder onderzoeken en daarna in overleg treden met het gemeentebestuur om tot structurele verbeteringen te komen. De kwaliteit van de leefomgeving is voor ons allemaal, groot en klein, van essentieel belang. Het bevordert welzijn en bestrijdt de tendens dat rotzooi rotzooi aantrekt. Tenslotte benadruk ik nog eens onze eigen verantwoordelijkheid als Broekers die verder reikt dan ons eigen tuintje!

Rest mij ook dit jaar weer allen te bedanken die zich in 2005 voor onze vereniging hebben ingezet. In het bijzonder noem ik hierbij onze twee adviseurs die afscheid hebben genomen: Als beheerder van de collectie: dhr. dr. J.W.Niemeijer, oprichter en erelid van de vereniging en als vertegenwoordiger van Oud Broek in de Commissie Stads- en Dorpsbeheer: dhr. Th.P.J. Kwakman, architect.

Het bestuur nodigt u van harte uit om dit jubileum jaarverslag te lezen en er (met ons) over van gedachten te wisselen.

Maart 2006

Namens het bestuur,
Dr. F.H. Kesselaar, voorzitter

Bestuur en Jaarvergadering

Op 3 mei 2005 werd de 39ste algemene jaarvergadering gehouden. De notulen treft u aan op de volgende pagina van dit jaarverslag. Per 31 december 2005 was het bestuur als volgt samengesteld:

- Voorzitter (<i>bestuurslid sinds 2003</i>)	Dr. F.H. Kesselaar
- Penningmeester / wvd. voorzitter (<i>bestuurslid sinds 1997</i>)	H.G.M. te Boekhorst ¹
- Secretaris (<i>bestuurslid sinds 2003</i>)	Ir. W. de Vries ²
- Publiciteit (<i>bestuurslid sinds 1997</i>)	Drs. W.J.G. Husslage ³
- Ledenadministratie (<i>bestuurslid sinds 1994</i>)	R. Baltussen - Gerrits
- Algemeen bestuurslid (<i>bestuurslid sinds 2005</i>)	J. Maars

Zie ook de website van Vereniging Oud Broek: www.oudbroek.nl. Een nadere toelichting op deze nieuwe website vindt u onder: 'Overige activiteiten'.

*Het bestuur van de Vereniging
Oud Broek in 2005*

¹ **Penningmeester:** Amerbos 44, 1025 ZM, Amsterdam. Tel: 020-6365435.

Bankrekeningnr. Vereniging Oud Broek: 31.07.02.194.

² **Secretariaat:** Roomeinde 22/24, 1151 AP, Broek in Waterland. Tel: 020-4033064.

³ **Rondleidingen, etc. :** Laan 22, 1151 AA, Broek in Waterland. Tel: 020-4038303.

In 2005 nam het ledental toe van 344 op 31 december 2004 naar exact 350 op 31 december 2005. Van de leden is 291 woonachtig in Broek in Waterland (waaronder de twee ereleden: Dr. J.W. Niemeijer en J.P. Mars), 16 in andere kernen van de gemeente Waterland en de overige 43 verspreid door heel Nederland. Daarnaast vindt er met ruim 20 historisch georiënteerde organisaties een uitwisseling van publicaties plaats.

Naast haar eigen financiële middelen beheert de vereniging een **Bomenfonds**. Uit dit fonds kunnen bijdragen worden verstrekt voor het aanbrengen of verbeteren van groene elementen in en rond Broek in Waterland. Het in voorgaande jaarverslagen vermelde **Molenfonds** is in de loop van 2005 opgeheven. Het beoogde doel (bijdragen aan herbouw van houtzaagmolen 'De Vriendschap' aan de Kloosterdijk te Monnickendam) bleek niet op korte termijn te verwezenlijken. Het fondsbedrag, afkomstig van de voormalige Stichting 'Belmermeermolen', is ten goede gekomen aan de vereniging, zie: '*Opmerkingen bij financieel overzicht 2005*'.

Notulen van de 39ste jaarvergadering

Donderdag 3 mei 2005 om 20.00 uur in het Broekerhuis, Leeteinde 16.

Aanwezig: Dhr. H.G.M. te Boekhorst (vice-voorzitter), Dhr. W. Husslage, Mw. R. Baltussen, Dhr. W. de Vries en een 25-tal leden van de vereniging.

1) Opening.

Bij afwezigheid van de voorzitter van de Vereniging Oud Broek (dhr. F.H. Kesselaar) wordt deze vergadering voorgezeten door de vice-voorzitter (dhr. H.G.M. te Boekhorst) die alle leden welkom heet, in het bijzonder de spreker prof. dr. G.J. Borger. Dhr. J.W. Niemeijer, die er helaas niet bij kan zijn, wordt gecompimenteerd met de omvangrijke Broeker Bijdrage die hij heeft opgesteld op basis van eigen onderzoek.

2) Notulen van de 38ste jaarvergadering op 29 april 2004.

Deze notulen zijn opgenomen in het jaarverslag 2004 (pagina 3 en 4) en worden zonder wijzigingen goedgekeurd.

3) Jaarverslag over 2004: De voorzitter geeft een toelichting.

Dhr. Te Boekhorst meldt één foutje in het verslag (telefoonnummer dhr. Husslage) en loopt vervolgens door het verslag heen. De beperkte toegankelijkheid van de opslagruimte voor de collectie wordt gememoreerd; de licht verbeterde contacten met de gemeente; het lopende bestemmingsplan; de activiteiten in het kader van "het mooiste plekje van Nederland". Hierop wordt door dhr. Van de Watering gereageerd met een compliment: deze inspanningen werden door velen zeer gewaardeerd.

Vervolgens uit dhr. Van Ammers zijn wens om de collectie voor de leden toegankelijk te maken, nu weet niemand wat er is en hoe het er uit ziet. Bij gebrek aan tentoonstellingsruimte zou tenminste een inventarislijst van de collectie via het internet beschikbaar kunnen worden gesteld, maar ook beeldmateriaal zoals oude foto's van Broek, ansichtkaarten, etc. Dhr. Van Ammers krijgt hiervoor bijval van vele leden; de ledenvergadering dringt aan op openstelling van de collectie via Internet.

Het huidige bestemmingsplan voor Broek heeft geleid tot het beschouwende artikel Bouwen in Broek in historisch perspectief. De voorzitter wil geen discussie over het bestemmingsplan omdat de plannen niet het beschermde dorpsgezicht aantasten. Wel is er vanuit het bestuur de wens om het beschermde dorpsgezicht uit te breiden.

De voorzitter merkt op dat de beschreven situatie van de Erven 8 een momentopname was, die in de huidige situatie veranderd is. De opmerking in het jaarverslag 2004 is inmiddels achterhaald en onjuist, waarvoor excuses. De voorzitter houdt een pleidooi voor groene Broeker tuinen in plaats van stenen bestrating die steeds meer ruimte in tuinen opeist.

4) Financieel verslag 2004: De penningmeester geeft een toelichting.

Er zijn geen bijzondere punten te melden over de financiën en er zijn geen vragen.

5) Verslag kascommissie 2004 en benoeming kascommissie 2005.

Dhr. M. Josephus Jitta verklaart mede namens dhr. J. Terpstra de financiële administratie te hebben gecontroleerd en stelt voor décharge te verlenen aan het bestuur, waarmee de vergadering instemt. De kascommissie wordt bedankt voor haar inspanningen. Dhr. J. Terpstra verlaat statutair de kascommissie, die wordt aangevuld met dhr. J. Mens.

6) Algemene mededelingen van het bestuur 2005:

Dhr. J. Maars wordt voorgesteld als kandidaat lid van het bestuur. Omdat er geen tegenkandidaten zijn wordt dhr. Maars direct benoemd tot bestuurslid.

Het bestuur heeft behoefte aan meer draagvlak en extra bestuursleden, desgewenst voor specifieke onderwerpen.

7) Uitreiking van een ``La Fargue``

Dit jaar wordt de La Fargue uitgereikt aan dhr. F. Braakman voor het huis van Frank Braakman en Marieke Maars aan de Wagengouw 3. Het bijzondere, in Broeker stijl opgetrokken, woonhuis was vorig jaar al kandidaat, maar op dat moment nog niet af.

8) Rondvraag.

Er zijn geen vragen.

9) Sluiting.

De vergadering wordt om 20.45 uur afgesloten. Na de pauze wordt een presentatie gegeven door prof. dr. G.J. Borgers over de ontstaansgeschiedenis van Waterland. Meer daarover vindt u onder het kopje: 'Voor- en najaarslezing'.

'Nieuw Botenhuis' op het terrein van Zeilschool Waterland.

Collectie en publicaties

Door schenking van dhr. M.H. Hoek te Monnickendam kwam de vereniging in het bezit van twee gesneden houten hoekvullingen, die vermoedelijk oorspronkelijk onderdeel zijn geweest van een deur, maar die jarenlang als ornament de topgevel van het huis Roomeinde 7-13 sierden. Ze dateren denkkelijk uit de eerste helft van de 19^e eeuw.

Uit twee Broeker nalatenschappen werden familiepapieren en documenten verkregen, betreffende resp. de families Tolk (uit het bezit van wijlen Mw. G. van Helden-Tolk) en betreffende de families Groot en Edel (uit het bezit van wijlen W. en J. Edel, en geschonken door de erven J. van Veen)*.

Op het 40-jarige jubileumfeest overhandigde de voorzitter van de Stichting Het Broekerhuis een 'gedenkpenning' van het Broekerhuis aan de Vereniging Oud Broek. Van particulieren uit Aalsmeer ontvingen we een tegeltje 'Zicht op de Koepel'. Het betreft één hoekje van een groter tegeltableau. Van particulieren uit Markelo ontvingen we een ansichtkaart van Het Dee en twee foto's van het schooltje in Uitdam. Mw. Bruigom heeft een envelop afgestaan met diverse kaartjes uit het begin van de 20e eeuw (ondermeer van wijlen P. Ent) en van dhr. Van der Blonk ontvingen we een groepsfoto.

Enkele voorwerpen uit de collectie vormden het onderwerp van een viertal historische cause-rieën, die oud-bestuurslid J. de Waal in april 2005 hield voor groepjes leerlingen van de Openbare Lagere School. In de kosterij van de kerk kregen de kinderen onder meer het documentenkistje van de Zeevarenden Beurs, het koperen omroepbekken, een koekplank en een brandweerstok te zien, met een toelichting over de betekenis, het gebruik en de historische context. Op deze wijze wordt getracht de belangstelling voor het dorpsverleden te stimuleren.

Aan de Stichting Het Broekerhuis werden in langdurig bruikleen twee voorwerpen afgestaan die uit het voormalig Diaconiehuis afkomstig zijn en nu dus weer naar dat gebouw terugkeren, te weten een ingelijst handgeschreven 'Reglement of Huis-Orde' uit 1906 en een eenvoudige zitbank. Bovendien, speciaal ten behoeve van de Regentessenkamer, een paneel met zes ingelijste oude afbeeldingen van het dorp.

Dr. J.W. Niemeijer, grondlegger en sinds het allereerste begin beheerder van de historische verzameling, legde na bijna veertig jaar in juni 2005 zijn taak neer. Er is nog geen opvolger, maar er is goede hoop dat komend jaar een nieuwe beheerder kan worden aangesteld.

In de reeks Broeker Bijdragen verscheen een extra omvangrijke aflevering, gewijd aan 'Archiefgegevens over de beoefenaars van beroepen en ambachten in Broek in Waterland in de 17^e en 18^e eeuw' (nr. 51, april 2005).

In het komende jaar wordt gestreefd naar een verhuizing van de collectie, van de krappe behuizing in het koor van de Hervormde Kerk naar een ruimte op de zolder van het Broekerhuis.

* De schenking door de erven van J. van Veen betreft stukken uit de nalatenschap (1968) van de gebroeders Jan en Willem Edel, die gewoond hebben op De Erven 34 voordat het echtpaar Van Veen er kwam wonen. Het betreft een verzameling stukken van diverse aard, zoals rekeningen, schoolschriften, brochures, bruiloftsgedichten, zangmuziek, melkventnotities, een aantal familiefoto's zonder verdere naamsvermelding, een boek met kaartjes voor de harddraverij en een groepsfoto.

Voor- en najaarslezing

- a) Voorjaarslezing: Na afloop van de 39ste algemene ledenvergadering van donderdagavond 3 mei 2005 was het woord aan prof. dr. G.J. Borger: Hoogleraar 'Historische Geografie' aan de Universiteit van Amsterdam en lid van de 'Raad van het Landelijk Gebied'. In anderhalf uur heeft hij ons uitgelegd waarom het bij ontwikkeling van de Waterlandse dorpen van essentieel belang is om rekening te houden met de ontstaans-, ontginnings- en bewoningsgeschiedenis van het veenweidegebied. Het betreft behoud van locaties en lijnen uit het verleden bij toekomstige nieuwbouw in en rond Broek in Waterland, mede in relatie tot het (momenteel ter discussie staande) nieuwe bestemmingsplan!

Op een eigen, boeiende wijze schetste dhr. Borger allereerst de ontstaansgeschiedenis van Nederland in het algemeen en het veenweidegebied in het bijzonder. Er ging bijvoorbeeld een golf van verbazing door het Broekerhuis toen de toehoorders duidelijk werd gemaakt dat de vertrouwde vorm van Nederland volledig wordt bepaald door één Texelse keileembult (De Hoge Berg). Als onze voorvaders niet alle zeilen hadden bijgezet om de Hollandse kustlijn te fixeren was 'Amersfoort aan Zee' helemaal niet zo onrealistisch geweest als doorgaans wordt aangenomen. Het is trouwens een raadsel waarom de eerste veenbewoners überhaupt hun best deden om een bestaan op te bouwen in het meest onmogelijke leefmilieu van Europa. Veen bleek weliswaar een prima brandstof, maar ontginning van het moerassige Holland moet een bijzonder hachelijke onderneming zijn geweest. Zeker in veengebieden die niet onder een strakke leiding van een landheer (Bisschop van Utrecht of later Graaf van Holland) stonden zullen zich heel wat 'wild west' taferelen hebben afgespeeld. De rommelige verkaveling in de vrije ontginningen van Waterland vormt daarvan een overtuigend bewijs.

Vervolgens ging dhr. Borger dieper in op de functies van het veenweidelandschap en wat nog te herkennen is van zuivelproductie, turfwinning en handel gedurende voorgaande eeuwen. Het belangrijkste gevolg van dit – steeds intensiever – ruimtegebruik was een dramatische maaiveldval van een halve meter boven de zeespiegel (omstreeks 1500) naar tweeënhalve meter onder de zeespiegel (omstreeks 1950). Verdergaande schaalvergroting van de landbouw en/of verstedelijking zijn – juist nu – desastreus voor het unieke Waterlandse landschap. (De Nota Ruimte levert wel nieuwe functies, maar geen nieuwe dragers van het landschap!). De enige redding van het veenweidegebied vormt – zijns inziens – extensivering en de terugkeer naar oude rassen (lagere opbrengst, maar bestand tegen slechtere omstandigheden), ofwel: biologische (landbouw en) veeteelt.

Willen we het veenweidegebied behouden dan moet er een nieuwe investeringsstroom op gang komen van steden en dorpen naar het omringende platteland, zoals ook in de 17^e en 18^e eeuw. Er wonen 6,5 miljoen mensen in het grootste aaneengesloten veenweidegebied van Europa. Gezamenlijk dragen we de verantwoordelijkheid voor het in stand houden van 3000 boeren (melkveehouders), die het overgrote gedeelte van het veenweidegebied kunnen behouden en beheren. Dat moet toch te doen zijn? Dhr. Borger eindigde zijn betoog dan ook met een warm pleidooi voor behoud van een gezonde boerenstand, in plaats van één jachtopziener, enkele natuurbeheerders en vele speculanten. Met andere woorden: Het Hollandse veenweidelandschap blijvend beheer(s)d door biologische (landbouw en) veeteelt, niet door ambtenaren en (vervolgens) projectontwikkelaars. Het is vooral aan de huidige bewoners van het Waterlandse landschap (dus aan U) om te bepalen hoeveel we – financieel – over hebben voor het in stand houden van het zeer bijzondere ommeland.

In 2005 heeft de vereniging Oud Broek weer op velerlei wijzen geprobeerd om het Waterlandse dorps- en landschapsschoon te bewaren en te beschermen, zoals tijdens onze inspraakreactie op 'Ontwerp Streekplanuitwerking: Waterlands Wonen' bij de Statencommissie Provincie Noord-Holland (Motel Katwoude, dd. 16 november 2005).

b) Najaarslezing: Op initiatief van 't Nut vond donderdagavond 13 oktober 2003 de gemeenschappelijke najaarslezing plaats, met als titel: 'Amsterdam CS blijft verrassen'. De spreker, dhr. D. Keijzer is een kenner van de werken van Pierre Cuypers, de grote architect uit de 19e eeuw. Cuypers heeft ruim 75 kerken gebouwd, maar is vooral bekend van het Rijksmuseum en het Centraal Station te Amsterdam en restauratie van Kasteel De Haar te Haarzuilens. De spreker verrast zijn publiek door te stellen dat Cuypers eigenlijk maar een middelmatige architect was. Een aantal van zijn bouwwerken hadden constructieve problemen en leden aan verzakkingen; dat gold ook voor het Centraal station.

Keijzer vertelde allereerst over de geschiedenis van het treinverkeer in Nederland. Daarbij bleek dat de eerste trein in 1839 niet van Amsterdam, maar van Sloten naar Haarlem liep. Amsterdam zag treinen als gevaarlijke instrumenten die vuur spuwden en zouden kunnen ontploffen. Pas toen dat mee bleek te vallen werd er langs de rand van het IJ een treinstation gepland. Er moesten eerst eilanden worden gecreëerd om het station te kunnen dragen (zand uit het Noordzeekanaal). In eerste fase verzakte het station omdat de palen te kort waren; de zandlaag ter plaatse van de oude monding van de Amstel was te dun. Later werd dit probleem opgelost met langere palen, gefundeerd op de tweede zandlaag.

De spreker liet de vele ornamenten zien die het gebouw sieren en vertelde van hun betekenis. Op veel plaatsen zijn versieringen aangebracht die eerder bij een kerk dan een spoorwegstation pasten, zoals draken en cretes. Talloze elementen kwamen in beeld die een dagelijkse bezoeker wellicht nooit eerder of nooit goed aanschouwd zal hebben. Ook de functionele elementen blijken prachtig aangekleed, zoals een schoorsteen die oogt als een minaret. Om de aansluiting van de (door Cuypers ongewenste) stalen boogdaken op het gebouw te maskeren ontwierp hij gedecoreerde verbindingstukken die een mooie overgang vormden en de hemelwaterafvoerpipen aan het oog onttrokken.

Na de pauze besteedde dhr. Keijzer aandacht aan de mensen rond het station: de orgeldraaier, de eerste verkoopster van de daklozenkrant, de dame van het toilet. Vervolgens ging de aandacht naar de koninklijke wachtkamer met al haar prachtig ingerichte ruimten en versieringen, steeds met de koninklijke kroon en de letter W (soms samengevoegd met de E). Alle onderdelen van de ruimte, zowel stoelen als tafels als kroonluchters en tapijten waren door Cuypers persoonlijk ontworpen. En alles was in koninklijke stijl, tot en met het toilet met Makkumer tegeltjes.

Tot slot het beeld van waar het gebouw eigenlijk voor staat: het vervoeren van mensen, begroeten bij aankomst en afscheid nemen bij vertrek, door de spreker symbolisch gebruikt om zijn lezing af te sluiten. De spreker was er door zijn boeiende manier van vertellen en zijn grote kennis van zaken in geslaagd om het publiek tot de laatste seconde geboeid te houden.

Overige activiteiten

Voor behoud en herstel van het beschermd dorpsgezicht en de omgeving heeft de Vereniging Oud Broek op velerlei wijzen geprobeerd voortgang te boeken op de ingeslagen weg van intensief contact met (beleids)medewerk(st)ers en bestuurders van de gemeente Waterland. Voor zover niet elders beschreven in dit jaarverslag volgt hieronder een selectie uit onze activiteiten in het afgelopen jaar.

- c) Contact met de gemeente Waterland algemeen: Afgelopen jaren hebben we onder ‘*Overige activiteiten*’ onder woorden gebracht dat er een steeds intensiever contact met de gemeente Waterland plaatsvond. In 2005 zijn wij teleurgesteld in de mate waarin de gemeente tegemoet wilde komen aan onze argumenten. Het bleek moeizaam om met de weinig open en toeschietelijke gemeente tot een goed inhoudelijk gesprek te komen. Het contact vond doorgaans plaats in de vorm van zienswijzen en bezwaarschriften of het geven van inspraakreacties. Vanuit de Vereniging Oud Broek hebben we in 2005 vooral veel energie gestoken in: een bezwaar tegen de wijze van bebouwing van de Veenderijvaart; een zienswijze met betrekking tot het voornemen tot ‘het oprichten van een tweetal bedrijfsruimten met kantoorruimte op het perceel Burgemeester Peereboomweg 4’; een zienswijze op het ‘Voorontwerp Bestemmingsplan Broek’ (dd. 2 juni 2005); een zienswijze op ‘Ontwerp Streekplanuitwerking: Waterlands Wonen’; inspraakreacties bij de Statencommissie Provincie Noord-Holland (dd. 16 november en 15 december 2005).

Hoge stenen schutting achter De Erven 4

Vanuit voorgaande alinea en onderstaande alinea's d) en e) moeten we constateren dat de gemeente Waterland niet of nauwelijks inhoudelijk gereageerd heeft op de zienswijzen, bezwaarschriften en inspraakreacties. En voorzover wèl: vrijwel altijd afwijzend. De gemeente houdt meestal hardnekkig vast aan haar eigen lijn, tegen de uitdrukkelijke wens van vele dorpsbewoners in. Daarbij wordt het particuliere belang van het individu vaak boven het algemeen belang voor de gemeenschap gesteld. Dat leidt onherroepelijk tot een verdere verharding van standpunten en een verdieping van de kloof tussen bestuur en burger. Hopelijk brengt een vernieuwd gemeentebestuur hier in 2006 nadrukkelijk verandering in!

Voorgaande betekent uiteraard niet dat een goed en aangenaam overleg met individuele medewerk(st)ers en bestuurders van de gemeente Waterland niet mogelijk zou zijn! Informeel overleg met de beleidsmedewerkster Monumentenzorg, de medewerkers ‘Beheer Weg- en Waterbouw’ en – in het bijzonder – met Wethouder mw. B. Buis, zijn in 2005 als prettig ervaren. Helaas hebben ook deze (informele) contacten afgelopen jaar niet tot positieve resultaten geleid, zie onderstaande alinea's d) en e).

d) Groenvoorzieningen en gemeentelijk kapbeleid: Gelukkig zijn er afgelopen jaar nauwelijks waardevolle en beeldbepalende bomen gekapt. De Vereniging Oud Broek heeft zienswijzen ingediend naar aanleiding van aanvragen voor een kapvergunning voor twee wilgen en een populier bij de begraafplaats, een treurwilg en een beuk bij De Erven 5 en de boomsingel bij 't Stokpaardje.

Voor de paardekastanje ziet de toekomst er niet rooskleurig uit. In de afgelopen jaren werd deze soort al geteisterd door de voordien onbekende kastanjemineermot. In 2005 werd ook de bloedingsziekte zichtbaar, zo genoemd vanwege de bloedingsplekken waaruit roodbruin tot zwart vocht stroomt. Na intensief onderzoek is een mogelijke veroorzaker gevonden (een bacterie uit de familie *Pseudomonas Syringae*), maar dat wil nog niet zeggen dat het proces van besmetting en aantasting nu bekend is en dat bestrijding mogelijk is. De ziekte kost in de meeste gevallen de boom het leven; vooral jonge kastanjabomen gaan eraan kapot. Broek heeft veel monumentale kastanjabomen en hoewel de schade tot nu toe erg meevalt, moeten we vrezen voor meer schade. Inmiddels is een monumentale kastanjeboom aan de Laan slachtoffer geworden en zijn enkele kastanjes langs Leeteinde en De Erven mogelijk aangetast. Ook de bekende rode kastanje op de hoek van de N247 en het Nieuwland is waarschijnlijk gesneuveld aan de ziekte, hoewel bij deze boom standplaats en zoutbelasting de aanzet tot verzwakking hebben gegeven.

Een nieuwe bedreiging voor het bomenbestand van Broek dient zich inmiddels aan. Deze keer geen nieuwe ziekte maar de Bomenverordening Waterland 2006, die na jaren voorbereiding in de laatste vergadering voor de verkiezingen is aangenomen. Deze verordening stelt dat het kappen van bomen in particuliere tuinen geen kapvergunning meer vereist, behalve als de boom voorkomt op een (beperkte) lijst van "waardevolle" bomen. Wat het effect van deze verordening zal zijn kan niemand voorspellen, maar we kunnen wel vaststellen dat iedere drempel om bomen te rooien is verdwenen. Ook als die zeer waardevol voor buurt en omgeving zijn maar toevallig niet voorkomen op bedoelde lijst. Voor bewoners die lang genoeg in Broek wonen om er geaard te zijn, is duidelijk dat het Broeker bomenbestand één van de kernwaarden van het dorp is. Maar voor nieuwe bewoners is dit vaak nog niet duidelijk en wordt zowel woning als tuin rücksichtslos leeggehaald, om daarna geheel nieuw te worden ingericht naar wens en smaak van de nieuwe bewoner. Omdat er nogal wat verhuisd wordt in Broek en de nieuwe bewoners meestal van elders komen, wordt er soms met weinig eerbied voor het dorp gehandeld.

De Vereniging Oud Broek heeft schriftelijk en mondeling bij de gemeenteraad aangedrongen op afwijzing van de bomenverordening 2006. Nu de bescherming van de gemeente tegen willekeurige kap – desalniettemin – is weggevallen komt het des te meer aan op de eigen verantwoordelijkheid van bewoners voor hun groene omgeving.

e) Lantaarnpalen: Al decennia zijn de detonerende lantaarnpalen en armaturen (UFO's) in het beschermd dorpsgezicht een doorn in het oog voor het bestuur van Vereniging Oud Broek en vele dorpsbewoners. Aangezien de toekomst van deze UFO's in 2005 onderwerp van gesprek waren in het nieuwe 'Beheersplan' van de gemeente Waterland, hebben bestuursleden (voor de zoveelste maal) initiatief genomen om te komen tot meer historiserende straatverlichting binnen het beschermd dorpsgezicht. In een aantal – als prettig ervaren – overleggen met beleidsmedewerker E. Bootsman en Wethouder Mw. B. Buis is een drietal 'Broeker lantaarnpaal projecten' nader uitgewerkt.

Over een paar jaar zullen de UFO's (links) eindelijk worden vervangen. Hopelijk komen er dan lantaarnpalen die wél passen in het beschermd dorpsgezicht. De authentieke Broeker lantaarnpalen (rechts) blijken te duur in aanschaf en onderhoud. In 2006 moet duidelijk worden hoe een waardig alternatief kan worden gefinancierd.

Laat Broek niet voor paal staan!

Wij beseffen dat vervanging van alle UFO's door de enige echte authentieke hardstenen straatverlichting van Broek in Waterland nooit haalbare kaart zal zijn. Nieuwe zogenaamde 'Geertje Pols Verlichting' (zie voorgaande jaarverslagen) kosten zo'n €6.000,- per stuk. Project 1 betreft de 'garantie' van de gemeente Waterland dat er op (korte) termijn wel zes nieuwe Geertje Pols lantaarnpalen in Naamse steen langs het Havenrak worden gezet, zodra de bestaande kunsthars / betonpalen ernstigere mankementen gaan vertonen.

Project 2 betreft het 'voornemen' van de gemeente Waterland om alle bestaande cilindrische masten en armaturen (UFO's) in de komende jaren te vervangen door een goedkoop, maar klassiek ontwerp. Project 3 betreft het 'streven' van de Vereniging Oud Broek om – op langere termijn – een zeer beperkt aantal lantaarnpalen op de meest historische locaties alsnog te vervangen voor Geertje Pols Verlichting, met name rondom het voormalig Gemeentehuis. Voor laatstgenoemde project werd in 2005 – tevergeefs – geprobeerd om een subsidie los te krijgen van het Prins Bernhard Fonds.

Ten aanzien van Project 2 heeft het gemeentebestuur eind december 2005 tegen de verwachting in toch het besluit genomen om de bestaande UFO's over enkele jaren te vervangen door opnieuw 'sobere en doelmatige' – dus moderne – straatverlichting. Het besluit blijkt volledig gebaseerd op financiële overwegingen. De investering van 40 lichtmasten 'klassiek ontwerp met een ronde armatuur' blijkt bijna €17.000,- duurder dan uitvoering volgens het 'gemeentelijk Beheerplan'. Gezien het grote belang van een passende, historiserende straatverlichting ziet de Vereniging Oud Broek geen andere mogelijkheid dan zelf op zoek te gaan naar (een deel van) de benodigde extra financiering. Het bestuur van de vereniging denkt na over een campagne 'Laat Broek niet voor paal staan', op basis van sponsoring, subsidies en donaties. U zult hier de komende jaren ongetwijfeld meer over horen en hopelijk denkt/werkt u met ons mee!

- f) Plakkaat 'Gezicht over het Havenrak': Exact een week vóór het 40 jarig jubileumfeest van Oud Broek bereikten de festiviteiten rond het 100 jarig jubileum van de Rabobank van Waterland hun hoogtepunt. Op deze zaterdagochtend 21 mei 2005 werden plakkaaten onthuld in respectievelijk Monnickendam, Marken, Broek in Waterland en Ilpendam, als startsein voor een Rabo fietsroute langs deze vier bijzondere plekken. Onder leiding van een gids van de Vereniging Oud Broek konden deelnemers aan de fietstocht ook gebruik maken van fluisterbootjes door het dorp. De opbrengst van de feestdag en daaropvolgende verkoop van het boekje 'Rabo fietsroute Waterland' kwam ten goede aan de oudheidkundige verenigingen van Waterland, zie: 'Opmerkingen bij financieel overzicht 2005'.

Elk plakkaat betreft een cultuurhistorische tekening van de betreffende locatie en een toelichting. Op het plakkaat bij het Havenrak staat de beroemde gouache van Antoine Ignace Melling (1812), als sleutelstuk voor de glorie-tijd van de Broeker geschiedenis. De Vereniging Oud Broek verzorgde de toelichting en bepaalde de locatie van het plakkaat: Daar waar het ‘Balkon’ heeft gestaan en Melling de ontwerpschets van het schilderij daadwerkelijk had gemaakt. Bij de onthulling bleek echter dat de ANWB er voor had gekozen om de plakkaaten te bevestigen aan een moderne, groene buisconstructie. Vanuit de Broeker bevolking kwam veel kritiek op het beeldverstorende object. Daarop is de Vereniging Oud Broek in gesprek gegaan met de Rabobank en de ANWB. Na de zomer werd het plakkaat op vier eenvoudige houten paaltjes gezet en verplaatst naar het bankje halverwege het Havenrak.

‘Onthulling’ van het plakkaat aan het Havenrak, door mw. E. Bluffand.

- g) Tafel en stoelen voor ‘Het Broekerhuis’: Met name binnen het bestuur van de Vereniging Oud Broek is lang en veel gediscussieerd over wat de vereniging (met behulp van een deel van het opgebouwd vermogen) zou kunnen schenken aan het dorp, ter gelegenheid van het veertig jarig jubileum. Op de feestdag van 28 mei 2005 werd door de voorzitter van Oud Broek bekend gemaakt dat – na afweging van vele opties – was besloten om ‘Het Broekerhuis’ een grote tafel met 12 stoelen te schenken. De monumentale regentessenkamer was dringend toe aan nieuw meubilair en het onlangs verzelfstandigde Broekerhuis had daarvoor (nog) geen financiële middelen beschikbaar. Op 14 januari 2006 werd het nieuw vervaardigde, klassieke vergadermeubilair overgedragen aan het bestuur van de Stichting Het Broekerhuis, in het bijzijn van de lokale pers (zie: *‘Opmerkingen bij financieel overzicht 2005’*).

- h) Oud-Hollandse markt en Open Monumentendag 2005: Traditiegetrouw bemande de Vereniging Oud Broek weer een stand op de jaarlijkse Oud-Hollandse markt (zaterdag 13 augustus 2005). Dit jaar was de stand gedeeld met de Stichting ‘Volgermeerpolder’, zodat ook exemplaren van het – onlangs verschenen – boek ‘Gifpolder Volgermeerpolder, van veen tot veen’ (Goof Buijs, Stephanie Kaars en Jeroen Trommelen, Stichting Uitgeverij Noord-Holland, 2005) konden worden verkocht. Als publiekstrekker bij onze marktkraam op het Kerkplein had de Vereniging Oud Broek twee omvangrijke panelen met foto’s van het jubileumfeest van 28 mei 2005 geplaatst, zie: *‘Viering van het 40 jarig jubileum’*.

Kerkplein: Stand op Oud-Hollandse Markt (boven) en tentoonstelling op Open Monumentendag 2005 (onder).

Evenals voorgaande jaren werden, naast Vogelvluchtkaarten en (bundels) Broeker Bijdragen, een aantal reproducties van historische Waterlandse prenten verkocht. Het betreft een passepartout met twee etsen, – Broek in Waterland, resp. Kerk Zuiderwoude – door A. Zeeman, 1732 (in Claas Bruin, Noordhollandsche Arkadia) en een ingekleurde steendruk van ‘Kerk te Broek’, circa 1840 (uit ‘Souvenirs de la Hollande’, van Frans Buffa en Zonen te Amsterdam). Beide zijn gedrukt in een beperkte oplage van 50 stuks en van beide zijn nog enkele exemplaren verkrijgbaar bij Laan 22 (tel. 4038303), zie achterzijde omslag.

Het thema van de Open Monumentendag 2005 was ‘religieus erfgoed’. In verband met een begrafenis op zaterdag 10 september 2005 kon echter geen gebruik worden gemaakt van de Hervormde Kerk als uitvalsbasis voor de rondleidingen. De Vereniging Oud Broek had in de dagen daarvoor juist invulling gegeven aan een kleine tentoonstelling met foto’s en voorwerpen van de Broeker kerk e.o.

Omdat er slecht weer was voorspeld waren in allerijl twee partytenten op het Kerkplein geplaatst, zodat de uitstalling alsnog kon worden getoond aan bezoekers van de Open Monumentendag 2005. Hoewel het weer erg mee viel en er veel aandacht was besteed aan de organisatie – er was samenwerking gezocht met Suyderwou’s Historie en er waren meer cq. andere rijksmonumenten opengesteld dan in voorgaande jaren – viel het bezoekersaantal (weer) erg tegen. Geconcludeerd werd dat het tijd wordt om het beproefde concept van rondleidingen te verlaten en op zoek te gaan naar een andere invulling van de Open Monumentendag. Mogelijk kan het thema van de 20ste Open Monumentendag (zaterdag 9 september 2006) hiertoe als inspiratiebron dienen, te weten: Feest!

- i) Ook 40 jaar lief en leed: Kees Pels: Een aantal jaar geleden kon de Vereniging Oud Broek de hand leggen op een historische prent over kaasbereiding. Deze is afkomstig uit ‘*Natuurlijke historie van Holland*’, uit: Joh. Le Francq van Berkhey (1729-1812). Het voornemen werd geuit om deze prent cadeau te doen aan de bijzonder gewaardeerde ‘melkboer’ van Broek in Waterland. Het jaar dat de Vereniging Oud Broek haar 40 jarig jubileum vierde werd ook hét jaar van de lang beoogde schenking, want Kees Pels rijdt sinds november 2005 zijn rondes met de tekst: ‘40 jaar lief & leed op de wagen’ en heeft de prent –in dat kader – in dankbaarheid aanvaard.

De voorzitter van Oud Broek overhandigt een historische prent aan de jubilerende Kees Pels.

- j) Rondleidingen: Naast de rondleidingen voor de Rabobank en Open Monumentendag 2005 verzorgde de Vereniging Oud Broek afgelopen jaar nog acht keer een rondleiding door het beschermd dorpsgezicht (met bezoek aan één of meer monumentale panden). Het betrof – net als voorgaande jaren – meestal een programma onderdeel van een trouwerij in het Broekershuis. De gasten worden 1 à 2 uur rondgeleid, zodat het bruidspaar de kans krijgt zich op te frissen voor een avondprogramma of om een ongestoorde trouwrapportage te maken. Afhankelijk van de grootte van het gezelschap worden 1, 2 of 3 gidsen van Oud Broek ingezet (€ 25,- per gids per uur en max. 20 pers. per gids).

- k) Website: www.oudbroek.nl: Misschien heeft u het nog niet gemerkt, maar Oud Broek heeft een nieuwe website! Sinds ongeveer half december 2005 is er een nieuwe website 'live gegaan' met een nieuw gezicht die veel meer informatie bevat dan de vorige versie. Maar wellicht is het handig om even in herinnering te halen hoe het ook alweer zat met de website van Oud Broek.

Begin 2003 waren de plannen om een eigen website op te zetten concreet geworden en was het besluit genomen om deze weg in te slaan. Juist op het moment dat keuzes moesten worden gemaakt ten aanzien van provider en technische aspecten deed zich de mogelijkheid voor om een plaats te krijgen op de website van de Geschiedenisbank Noord-Holland, een initiatief van het MHP (Museum en Historisch Perspectief). De geschiedenisbank wilde een plaats bieden aan alle historische verenigingen van Noord Holland. Dat betekende niet alleen een hoeveelheid ruimte en onbeperkte toegang, maar ook een keuze in opbouw, layout en hulpmiddelen voor o.a. het presenteren van beeldmateriaal.

Dit aanbod werd met beide handen aangegrepen en kort daarna was de website van Oud Broek te benaderen op het adres: <http://oudbroek.geschiedenisbank-nh.nl>. De website van de geschiedenisbank NH biedt ruimte voor de gebruikelijke verenigingsinformatie, zoals algemene gegevens, agenda, actualiteiten, beeldbank en extra informatie. De website kent echter ook beperkingen. In de eerste plaats de vaste menustructuur die slechts één niveau kent; eigen onderwerpen komen al gauw onder de menukeuze "Extra" terecht. Dan is er de pagina-indeling die weinig variatiemogelijkheden biedt en de kleurstelling die niet kan worden aangepast. De hoeveelheid geboden ruimte bleek niet toereikend voor grotere bestanden, zoals een fotoreportage van het 40-jarige jubileum. Aan de leden was toegezegd dat we de foto's daarvan via de website beschikbaar zouden stellen. Dat heeft geleid tot het besluit om toch een eigen website te creëren naast voornoemde website. In eerste instantie vooral voor het onderbrengen van de foto's, in tweede instantie voor het inrichten van een eigen Oud Broek site zonder de genoemde beperkingen. Het resultaat vindt u op het – eenvoudig te onthouden – webadres: <http://www.oudbroek.nl>

Zoals de voorpagina van deze site meldt, is de website is nog in ontwikkeling en er zal nog heel veel informatie worden toegevoegd. In de eerste plaats informatie over de collectie van de vereniging. De complete inventarislijst is al beschikbaar als download-bestand, maar we willen nog veel beeldmateriaal toevoegen zodat de bezoeker een overzicht krijgt van de opbouw van de collectie. Dit zal nog geruime tijd gaan vergen, de objecten moeten per stuk gefotografeerd en beschreven worden. Olaf Klyn heeft al aangeboden om objecten uit de collectie digitaal te fotograferen.

Op de tweede plaats kunnen we de website gebruiken om onze leden meer inzicht te geven in de activiteiten van het bestuur en de actieve vrijwilligers. Een website biedt mogelijkheden om op regelmatige basis te communiceren over ontwikkelingen zonder dat er papier gedrukt en rondgebracht moet worden. Dat laatste blijft natuurlijk nodig om ook leden te informeren die niet beschikken over computer en internetverbinding.

De website biedt de mogelijkheid om u als bezoeker aan te melden en u wordt aangespoord om dat ook te doen. Dat geeft ons de mogelijkheid om leden exclusieve toegang te geven tot informatie. Maar ook om e-mails te sturen aan de leden op momenten dat hun aandacht wordt gevraagd. Wij zijn benieuwd naar uw reactie.

- 1) Veenweidemolen: Zoals in het vorige jaarverslag aangekondigd is de veenweidemolen (ons “stiefkind” van de afgelopen jaren) dit jaar grondig opgeknapt. De restauratie is te danken aan het ambachtelijke vakmanschap van dhr. C. Rem, molen en schuitenmaker uit Wormer. Samen met enkele bestuursleden van onze vereniging werd de molen opnieuw hersteld en geschilderd. Nu kan onze weidemolen bij feestelijke aangelegenheden in ons dorp weer draaien. Het bestuur is blij met de keuze om de weidemolen voor de Vereniging Oud Broek te behouden. Het onderhoud moet voor de toekomst wel worden veiliggesteld!

Laatstgenoemde ‘activiteit’ rechtvaardigt een afsluitende paragraaf, want: wat was ook al weer het verhaal achter ons veenweidemolentje? Welnu: Het markante en veel gefotografeerde weidemolentje aan de van Disweg, heeft inmiddels een ruim 100-jarige geschiedenis. Ca. 1900 was de molen het eigendom van de heer Simon Pronk, die een prachtige stolpboerderij bezat tegenover de voormalige Sparwinkel van Gerrit Mulder (nu: ‘Café Broeck’). Toen Simon de boerderij ging opsplitsen voor zijn twee zoons, werd er een mooi huis met stenen stal gebouwd naast de toenmalige Herberg De Witte Valk (Dorpsstraat 7). Zoon Dirk gebruikte in die jaren (rond 1925/30) de molen zeer intensief om het water van zijn land achter de boerderij op peil te houden. De molen stond enkele honderden meters ver het land in en moest bij méér of bij veranderde wind steeds met de hand naar de windrichting geplaatst worden. Een tijdrovende klus. Het water werd toen geloosd in de sloot die naast de Sparwinkel van Dirk Posch naar het Havenrak liep.

In de 50-er jaren nam Jan Spaans (de vader van Jan Spaans, Laan 4) de boerderij en de molen over. In 1966 werd de sloot naast zijn land gedempt en verloor de molen zijn functie. Vader Spaans deed de molen over aan de Vereniging Oud Broek voor de somma van f. 1,00 (één gulden). De molen werd in datzelfde jaar verplaatst naar het land van Goedmaat tegenover de Keerngouw, tegen de huidige tennisbaan.

In de zomer van 1986 werd de molen grondig en zeer vakkundig gerestaureerd door de fa. C. Rem en met een hydraulische mobiele kraan overgebracht naar zijn huidige standplaats aan de van Disweg. Op deze laatste plaatsen draaide hij wel, maar had geen echte functie meer. Ondanks dat – of juist doordat – de molen weinig heeft gedraaid waren de taatslager en enkele andere onderdelen dusdanig gesleten, dat dhr. Rem afgelopen zomer wederom om hulp werd gevraagd.

*Reparatie van de veenweidemolen
door dhr. C. Rem.*

Commissie Stads- en Dorpsbeheer

De taak van de Commissie Stads- en Dorpsbeheer (cie. SDB) is: Burgemeester en Wethouders van de Gemeente Waterland te adviseren over de toepassing van de Monumentenwet en over de gemeentelijke monumentenzorg in zijn algemeenheid. Daarnaast verzorgt de commissie desgevraagd adviezen over de toepassing van de Wet op de Ruimtelijke Ordening in de aangewezen stads- en dorpsgezichten.

De cie. SDB bestaat uit een voorzitter, een secretaris en negen leden. Drie van de leden worden door de gemeente benoemd op voordracht van de oudheidkundige verenigingen. Binnen de cie. SDB vertegenwoordigde dhr. Th. P.J. Kwakman ook in 2005 de Vereniging Oud Broek.

Uitbreiding woonhuis Roomeinde 10.

Met een zittingsduur van bijna 15 jaar lang was zijn wettelijke maximale termijn echter reeds ver overschreden en diende er met spoed gezocht te worden naar een opvolger voor de vertegenwoordiging van Oud Broek in de cie. SDB. Gelukkig hoefden we niet ver te zoeken. Zoals het spreekwoord zegt: De appel valt niet ver van de boom! De zoon van dhr. Th. P.J. Kwakman, Ir. Sjef Kwakman is niet alleen een geboren Broeker, maar ook architect, gespecialiseerd in restauratie van oude kernen én goed ingevoerd in de gemeentelijke kringen. De voordracht van zijn persoon aan het college van B&W werd dan ook direct in dank aanvaard. Vanaf 2006 neemt dhr. Ir. S. Kwakman de vertegenwoordiging in de cie SDB over, opnieuw namens de Vereniging Oud Broek.

Een terugblik: Op 15 februari 1991 werd dhr. Kwakman benoemd als lid van de commissie. De vereniging had een groot vertrouwen in zijn capaciteiten: dhr. Kwakman kreeg een vrij mandaat om naar eigen inzichten te handelen. Slechts bij lastige kwesties hield hij ruggespraak met de vereniging. Al die jaren heeft dhr. Kwakman zich met groot enthousiasme en inzet gekwetend van zijn taken in deze commissie. De Vereniging Oud Broek is hem dan ook zeer veel dank verschuldigd en bedankt hem hartelijk voor zijn toewijding en trouwe diensten.

In een aparte Bijlage achterin dit jaarverslag brengt dhr. Th. P.J. Kwakman voor de laatste keer verslag uit van de commissieadviezen in 2005, betreffende het beschermd dorpsgezicht van Broek in Waterland en directe omgeving.

Herstel van de oorspronkelijke gevelindeling van Eilandweg 5a.

Viering van het 40 jarig jubileum.

Op een warme, zonnige zaterdagmiddag 28 mei 2005 vierde de Vereniging Oud Broek haar veertigjarig bestaan in de prachtige Hervormde kerk te Broek in Waterland. In 1965 werd de vereniging opgericht met de drieledige doelstelling: het dorpschoon te bewaren, te beschermen en waar mogelijk uit te breiden én de inwoners daarbij zoveel mogelijk te betrekken.

Dat er hard gewerkt wordt aan deze doelstelling, konden de uitgenodigde leden en verdere gasten, waaronder wethouders van de gemeente Waterland en de besturen van de zusterverenigingen Oud Monnickendam en Oud Marken, op deze stralende feestdag zelf aanschouwen. Het programma begon om 13.00 uur met welkomstwoord van Dominee B.G. Haverkamp, herrezen uit het eind van 18^e cq. begin van de 19^e eeuw. Vervolgens konden de ruim 150 deelnemers een rondwandeling maken langs de meest historische locaties van het beschermd dorpsgezicht, waar een tiental andere prominente figuren uit het eind van de 18^e en begin van de 19^e eeuw hun opwachting maakten, zie: *'40 jaar uit de glorie tijd van Broek: 1775 – 1815'*. De groepjes deelnemers konden niet alleen vragen stellen aan de historische figuren, maar kregen ook een kennisvraag gesteld over de rijke geschiedenis van Broek, die de deelnemers zo goed mogelijk moesten beantwoorden.

Het programma bestond verder uit een zevental verrassend leuke PowerPoint presentaties van een aantal leerlingen van de basisschool 'De Havenrakers', over Broek en omgeving. In de kerk was er een expositie van hun tekeningen van Broeker huizen opgesteld. Na een diapresentatie van historische situaties en hoe deze er vandaag de dag uitzien, zeer vakkundig verzorgd door dhr. J. de Waal, was het tijd voor de uitslag van de kennistoets en de prijsuitreiking. In samenspraak tussen de voorzitter en de historische figuren werden de juiste antwoorden bekend gemaakt. De hele kerk werd plotseling opgeschrikt doordat Keizer Napoleon Bonaparte met veel bombarie binnenstormde om zijn echtgenote Marie-Louise te omhelzen. De keizer stond er uiteraard op zelf een Légion d'honneur uit te delen aan de winnaars, dat was tenslotte zijn "vak".

Na de prijsuitreiking sloot de voorzitter van Oud Broek het formele programma af met een korte toespraak. Hij sprak zijn waardering uit voor de oprichters van de vereniging en hun opvolgers die zich in de afgelopen veertig jaar met succes hebben ingezet voor de bescherming en duurzame ontwikkeling van Broek. Hij benadrukte met klem dat de zorg voor de eigen leefomgeving niet kan worden overgelaten aan de overheid alleen, de burgers zelf moeten zich daarvoor inzetten. Dankzij de vele leerlingen was vandaag gelukkig ook de nieuwe generatie aanwezig.

De voorzitter merkte op dat er heel wat staat te gebeuren in Broek, op het gebied van woningbouw in de komende tijd. De VOB zal de ontwikkelingen nauwgezet volgen en waar nodig reageren. Hij sloot af met hartelijke dank namens het bestuur aan de ongeveer 250 deelnemers aan deze feestelijke bijeenkomst en al diegenen die zich hadden ingezet voor deze dag. De middag werd afgesloten met een geanimeerde receptie die werd opgeluisterd door het Weespertrekvaart mannenkoor met enkele krachtige zeemansliederen. Al met al een bijzonder geslaagde dag voor de Broeker gemeenschap en de Vereniging Oud Broek.

40 jaar uit de glorie tijd van Broek: 1775 – 1815.

De rondwandeling door beschermd dorpsgezicht op zaterdagmiddag 28 mei 2005 was vormgegeven als een ‘historische tijdreis’ naar de meest roemrijke periode uit de Broeker geschiedenis. Het betrof een tijdspanne van – uiteraard – veertig jaar (van 1775 tot 1815), gesymboliseerd door twaalf zeer markante figuren uit het eind 18^e eeuw en begin van de 19^e eeuw.

In de kennisvragen aan de deelnemende groepjes werd het accent gelegd om de meest markante dag uit deze periode, te weten 15 oktober 1811. Op die bijzondere herfstdag heeft Keizer Napoleon Bonaparte ‘s ochtend een bezoek gebracht aan Broek in Waterland en ‘s middags zijn vrouw Marie-Louise. Vanuit zijn goede herinneringen aan de hartelijke ontvangst van destijds gaf Napoleon bijna 200 jaar later onverwachts (als dertiende historische figuur) nogmaals acte de présence op een gedenkwaardige Broeker feestdag.

Het voorgaande betekent dat niet alle dertien tijdgenoten elkaar daadwerkelijk hebben gekend cq. ontmoet. Bijvoorbeeld: Geertje Pols, Cornelis Schoon en Neeltje Pater overleden meer dan 20 jaar vóór het bezoek van Keizer Napoleon Bonaparte aan Broek in Waterland. Anderen (zoals Harmen Bakker, Dirk Ditmarsch, Cornelis Doncan en Gerrit de Ruijter) vormen juist verbindende schakels tussen het eind van de 18^e en het begin van de 19^e eeuw. De voornaamste – directe – verbanden zijn weergegeven in korte kenschetsen, door verwijzingen naar de nrs. 1 t/m 13, behorend bij de historische figuren. Het is basiskennis voor elke cultuurhistorisch bewuste Broeker, dus neem het onderstaande nog eens rustig door!

1) Dominee B.G. Haverkamp (1764 – 1821)

Dominee te Broek in Waterland van 1789 tot 1821. Bewoner en later ook eigenaar van het stenen woonhuis Lee-teinde 12, door huwelijk met Aagje Bakker en – 10 jaar na haar dood – Maretje Bakker: beiden uit de roemrijke familie Bakker (zie 3/4/6/7/8/9).

2) Geertje Claas Pols (1726-1785)

Echtgenote van Jacob Cornelisz. Ploeger (6x burgemeester van 1765 tot 1780), tante van Neeltje Pater (zie 9). Schonk de gemeente een legaat van 40.000 gulden voor de eerste straatverlichting van Waterland. Er staan nog 8 authentieke lantaarnpalen in Broek.

3. Cornelis Doncan (1747-1836)

Eigenaar van café 'Vaart- en Meerzigt', locatie Havenrak 37-39, liet in 1803 het 'Balkon' bouwen. Van daar tekende Anton I. Melling in 1812 het 'Gezicht op Broek'. Het schilderij toont ondermeer de koepel (1802) van Klaas Harmensz. Bakker, de zoon van Harmen Jansz. Bakker (zie 8/11).

4. Hendrik Oudenhoff

Eind 18e eeuw procureur, woonachtig op huidige Laan 22/28 (silhouet in medaillon dooddeur). Was geen eigenaar van het voormalige kleurrijke houten pand op de hoek Laan-Dorpsstraat, zoals hij 28 mei 2005 beweerde. Kreeg bekendheid als 'opvliegerig' door de pruiik van Baltus Jansz. Bakker (broer van Harmen en Klaas Bakker. zie 7/8) af te slaan.

5. Cornelis Schoon (1719 -1778)

Echtgenoot van Neeltje Pater (zie 9) en vooraanstaand lid van de Broeker magistratuur, heeft onschatbaar veel informatie over de glorie-dagen van Waterland nagelaten, door zijn dagen te vullen met tekenen en verzamelen van stads-/dorpsgezichten, midden 18^e eeuw.

6. Marie-Louise Napoleon (1791-1847)

Door middel van een bode adviseert de Keizer aan de Keizerin om 's middags ook een bezoek te brengen aan Broek (zie 13). Daarbij bezoekt zij een woning via de dooddeur (oei!) en mogelijk is zij in de sierlijke koepel van Klaas Harmensz. Bakker geweest (zie 3).

7. Hendrik Kikke

Vermeldt als 'de veerschipper' in 1784. (Er zijn geen graven 'Kikke', de naam keert alleen terug als huis-schilder van Dirk Ditmarsch, zie 10). De dagelijkse veerschuit naar Amsterdam vertrok vanaf het einde van De Erven, nabij de vermaarde siertuinen van Klaas Jansz. Bakker (De Erven 34/36), een jongere broer van Harmen Bakker (zie 8)

8. Harmen Jansz Bakker (1754 tot 1821)

Koopman en assuradeur, bestuurde Broek van 1811 tot 1819. Eigenaar van voormalig 'Vermaardt steenen huijs', locatie De Erven 32. Kreeg na bezoek van Napoleon Bonaparte het Legion d' honneur (zie 13), maar 3 jaar later ook hoge onderscheiding van Koning Willem I.

9. Neeltje Pater (1730 tot 1789)

Beroemd als 'een van de rijkste vrouwen die ooit in Nederland heeft geleefd'. Trouwde op 36 jarige leeftijd met Cornelis Schoon (zie 5). Het huwelijk bleef kinderloos en na haar overlijden ging haar omvangrijke vermogen $\frac{1}{2}$ naar Simon Bakker (8^e graad, zie 3/4/6/7/8) en $\frac{1}{2}$ naar Trijntje Schoon (7^e graad).

10. Dirk Wijnandsz Ditmarsch (1759 tot 1830)

Notabele Broeker (getrouwd met Trijntje Kok) liet in 1807 het 'Schoonste gebouw benoorden het IJ' neerzetten, op locatie van de huidige begraafplaats. (De regenwaterkelder is bewaard gebleven.) Zijn park kon wedijveren met de beroemde siertuinen van 'De Erven 34/36' (zie 7)

**11. Abraham van der Hart
(1747 tot 1820)**

Al in 1775 architect van het Diaconie Wees- en Armenhuis (Leeteinde 16). Kreeg bekendheid als stadsbouwmeester van Amsterdam. Ontwerper van koepel aan het Havenrak (zie 3). Mogelijk ook van 'De Erven 34/36' (zie 7) en/of 'Schoonste gebouw benoorden het IJ' (zie 10).

**12. Gerrit de Ruyter
(1743-1820)**

Vanaf jonge leeftijd notaris en bestuurder van Broek, trouwde met de vermogende Niesje Ysbrants Voogt. Kreeg in 1789 een zware taak als boedelnotaris van Neeltje Pater (zie 9). Zijn grote woonhuis, locatie De Erven 20, werd bezocht door Keizer Josef (1780) en Tsaar Alexander. (1814).

**13. Napoleon Bonaparte
(1769-1821)**

De Keizer werd op dinsdagochtend 15 oktober 1811 feestelijk welkom geheten door burgemeester Harmen Jansz. Bakker (zie 8) en notaris Gerrit de Ruyter (zie 12). De Keizer was diep onder de indruk. Vandaar de Légion d'honneur (dec. 1811) en 'Gezicht op Broek' van A.I. Melling (zie 3).

Met bijzondere dank aan:

1 Willem de Vries
2 Tonny v/d Veen
3 Werncke Huslage
4 Jürgen Walch
5 Rien Leydekker

6 Ellen de Koning
7 Ton Pieters
8 Kees Mul
9 Titiana Lof-Huslage

10 Willem Wiarda
11 Zeger Josephus Jitta
12 Jan Maars
13 Willem Englebort

Jaarverslag van 1965

Als intermezzo treft u hieronder het eerste jaarverslag van de Vereniging Oud Broek. Het spreekt voor zich waarom we het, juist nu, (opnieuw) onder de aandacht brengen.

VERENIGING "OUD BROEK IN WATERLAND"

Aan de leden

Nadat op 5 april 1965 op initiatief van haar huidige voorzitter de vereniging "Oud Broek in Waterland" was opgericht, heeft het bestuur zich dadelijk beraden over de weg die zou moeten worden bewandeld om het doel te bereiken, dat ieder voor ogen stond: de handhaving van de bijzondere schoonheid van ons dorp. Daarbij is van meet af aan beseft, dat er gewaakt moest worden tegen een steriel isolement, maar dat moest worden getracht een zo groot mogelijk deel van de ingezetenen van Broek te betrekken bij het verwezenlijken van de doelstellingen der vereniging. Op 28 mei werd daarom een propaganda-avond georganiseerd, die voor iedereen toegankelijk was en waarop de voorzitter een uiteenzetting gaf over doel en program van de jonge vereniging en daarna de heer P.Smit uit Edam inging op de problemen, die zich voor kunnen doen bij de zorg voor de historische gebouwen in hun onderlinge samenhang en het vermijden van verminderingen in een nog gaaf dorpsbeeld. Om te laten zien wat in dit geval de inzet is, vertonde de penningmeester een reeks kleurendia's, die bewezen hoe verbazend rijk Broek nog is aan overblijfselen uit het verleden, die met elkaar het karakter van het dorp bepalen. Deze propaganda-avond bereikte haar doel: uit de aanwezigen meldden zich in de pauze 44 personen als lid of donateur aan. Zij allen kregen, evenals de anderen die zich vóór 1 juli hadden opgegeven, een linoleumsnede met een gezicht op de kerk en de pastorie, die door ons bestuurslid J.E.Nieuwenhuis speciaal voor dit doel ter beschikking was gesteld.

Door dit succes gesterkt is het bestuur op de ingeslagen weg voortgegaan en heeft in de feestweek een "Broeker huizentocht" georganiseerd, een wandeling door het oude gedeelte van het dorp, waarbij het er om ging gefotografeerde details van bijzonder bouwkunstig belang te herkennen. Ruim 170 deelnemers dongen mede naar de uitgeloopte prijzen, en de ingeleverde oplossingen brachten aan het licht, dat de Broekers, óók de jongeren, hun eigen dorp uitstekend kennen.

Mocht op deze wijze ons streven binnen de gemeente een weerklank vinden, die moed geeft voor de toekomst, ook van buiten toonde men belangstelling. Daar zijn in de eerste plaats degenen die - hoewel niet of niet meer in het dorp woonachtig - toch als lid hun ideële en materiële steun verlenen. Maar bovendien werd Broek in de zomermaanden bezocht door gezelschappen met gelijkgerichte interesse. De vereniging "Hendrick de Keyser" bezichtigde het dorp waar zij nu twee belangrijke panden in eigendom heeft, en kort daarop mocht de secretaris hier ongeveer 100 leden en introducés van onze zustervereniging "Die Haghe" rondleiden. Het bestuur streeft ernaar deze contacten met verenigingen en instellingen van elders te onderhouden en uit te breiden, omdat het er van overtuigd is, dat samenwerking op dit terrein in het algemeen, maar zeker voor een kleine vereniging als de onze een gebiedende eis is.

Reeds vrij spoedig na haar oprichting kreeg de vereniging de gelegenheid ook naar een andere zijde haar activiteit te ontplooiën. In

het centrum van de oude dorpskom, op het kerkplein, dreigden de pomp en de twee daarbij behorende waterbakken, door de parkerende bussen al beschadigd, te moeten verdwijnen. Een actie, te juister tijd ondernomen door de heer P.Ent, bracht onmiddellijk van alle kanten geld binnen om daarmee pomp en bakken te herstellen. Op uitnodiging van het college van B. en W. vond er daarna een bespreking plaats met de initiatiefnemer van de herstel-actie, de kerkvoogdij en het bestuur van "Oud Broek", waarbij besloten werd, dat van de zijde van onze vereniging een plan zou worden opgesteld, dat beoogt het veilig voortbestaan te verzekeren van deze aantrekkelijke en karakteristieke elementen in het dorpsbeeld. Hierover werd inmiddels overleg gepleegd met een plaatselijke architect, de heer N.M.Philippona.

Op uitnodiging van een eveneens in ons dorp gevestigde architect, de heer Th.P.J.Kwakman, diende het bestuur van advies bij de verbouwing van een huis aan het Roomeinde, toen daar een oplossing voor de ingang gezocht werd. De vereniging verleende haar bemiddeling bij de gemeentelijke monumentenzorg van Amsterdam, en zo konden daar een hardstenen stoep en een passende voordeur gereserveerd worden, die over enige tijd aan het huis zullen worden aangebracht. Het uiterlijk van het oude pand bleef op die manier gespaard voor niet passende modernisering. De eigenaar, de heer P.Geugjes, schonk de vereniging daarop een eenvoudige maar fraai geprofileerde houten schouwbetimmering uit het interieur, en was bovendien op ons verzoek direct bereid een niet-gebruikte deur aan de voorzijde, algemeen beschouwd als "dooddeur", ondanks aanvankelijke plannen tot verwijdering, alsnog te handhaven. Met deze vorm van samenwerking is het bestuur zeer gelukkig, en het hoopt dat dit voorbeeld navolging moge vinden. Het is de bedoeling, dat deze objecten en bouwkundige onderdelen alle weer toegepast worden in of aan Broeker huizen en op die manier toch voor het dorp bewaard blijven. Daarmee wil de vereniging trachten te voorkomen, dat er nog meer verdwijnt van wat Broek haar eigen gezicht geeft. Want al wat hier nu nog aan kostelijke overblijfselen uit Broek's glorie-dagen over is, dient, als 't maar enigszins mogelijk is, voor het dorp behouden te blijven.

Voor de zomermaanden was een foto- en tekenwedstrijd uitgeschreven, die tot doel had de belangstelling en het oog voor het dorps-schoon te stimuleren, en in het najaar werden de inzendingen in het Broeker Huis tentoongesteld. De jury, bestaande uit Mevrouw Buskes, de heer A.Roos, kunstschilder te Edam, en ons bestuurslid de heer J.E.Nieuwenhuis, had enige moeilijke uren bij het toekennen van de prijzen, die op zaterdag 4 november door de Burgemeester voor een geheel gevulde zaal werden uitgereikt. Vooral de jeugd had, dankzij de enthousiaste medewerking van de heer Eppenga als hoofd der o.l. school, voor een belangrijke bijdrage tot het slagen van deze tentoonstelling gezorgd, die in twee dagen enige honderden bezoekers trok. Kort daarop kwam het bericht af, dat bij KB van 2 november de vereniging de Koninklijke goedkeuring had ontvangen.

In de maand december, door de vele feestdagen minder geschikt tot het organiseren van extra evenementen, werden door het bestuur plannen gemaakt voor het volgende jaar. Dan staat allereerst op het

programma een lezing met lichtbeelden over de oude Waterlandse huizenbouw door de heer H. Janse, architect bij de Rijksdienst voor de Monumentenzorg en specialist op dit terrein. In het voorjaar zal een excursie georganiseerd worden, waarbij gedacht is aan de Zaanse Schans, een nieuw gestichte buurt, prachtig gelegen aan de Zaan, waar men oude woonhuizen en andere monumenten van plaatselijke bouwkunst bijeengebracht heeft, om op die manier te bewaren wat anders in het zich snel uitbreidend industriegebied waarschijnlijk ten dode opgeschreven zou zijn.

Zo hoopt het bestuur, gedragen door een belangstelling die veel groter is dan men aanvankelijk durfde hopen, doelbewust werkzaam te blijven aan de drieledige taak die in de statuten staat beschreven: het dorps- en landschapsschoon van Broek in Waterland te bewaren, te beschermen en waar mogelijk uit te breiden, het gevoel voor het eigen karakter van de gemeente bij haar ingezetenen te ontwikkelen, en de plaatselijke geschiedenis te bestuderen en in geschrift vast te leggen. Broek is het waard!

Jwn

December 1965.

*Winnende team: 'Englebert'.
'Kennisvragen tijdens de historische rondwandeling op zaterdag 28 mei 2005'.*

Veranderingen in het dorpsbeeld

In de inleiding van dit jaarverslag wordt 2005 gekenschetst als een jaar van veranderingen. Dat geldt echter niet voor het dorpsbeeld. In het afgelopen jaar hebben zich wederom geen grote restauraties voorgedaan. Wel kunnen een aantal kleinschaliger veranderingen worden opgesomd, welke helaas niet allemaal als 'positief' kunnen worden bestempeld.

Twee voornamelijk veranderingen in het dorpsbeeld zijn de realisatie van een historiserend 'bottenhuis' op het terrein van Zeilschool Waterland (begin 2005) en een uitbreiding van het stenen woonhuis Roomeinde 10 met een houten achtereind (eind 2005). Hoewel duidelijk mag zijn dat eerstgenoemde omvangrijke houten bouwsel meer functies vervult dan reparatie van de vloot van zeilschool Waterland vormt deze nieuwe 'opslagschuur' zeker een aanwinst voor het dorp. De woninguitbreiding van Roomeinde 10 is een aantasting van het open karakter van de bebouwing langs de Dee, welke geen navolging moet krijgen, maar ook hier is sprake van harmonisch ingepaste historiserende nieuwbouw.

Aan het begin van de Burgemeester Peereboomweg verschenen drie gebouwen (waaronder een woonhuis) in een stijl die volkomen vreemd is aan Broek in Waterland en sterk detonerend met zijn omgeving. Het Zuideinde veranderde van aanzicht doordat nr. 17 en 19 werden geres- taureerd (in navolging van nr. 21 en 23, geres- taureerd in 2004). In het water achter Zuideinde 26 werd een enorme, ontsierende plak beton gestort. Naast Zuideinde 28 werd eind 2005 een nieuwe garage gerealiseerd, met een glazen schuifpui, vooralsnog zonder historische in- pas- sing.

Kleinschalige veranderingen in 2005, zoals Laan 14.

Meer kleinschalige veranderingen betreffen o.a. de schuur van Noordmeerweg 12, herstelwerkzaamheden aan de stenen fundering van Laan 14, het Rabo-fietsroute plakkaat 'Gezicht over het Havenrak', isolatie van het dak van Eilandweg 3 en herstel van de oorspronkelijke gevelindeling van Eilandweg 5a.

Betreuenswaardig is dat het eeuwenoude 'Kerkepad' naar Watergang is opgehouden te bestaan. Hoewel dit pad al in 1756 wordt vermeld (zie: Waterland, getekend door Cornelis Schoon, AP Bruigom, Canaletto, Alphen aan den Rijn, 1979) heeft de huidige eigenaar van De Erven 4 het overpad voor wandelaars opgezegd, waardoor deze nu worden omgeleid langs de Noordmeer. Aan de linkerzijde van de voormalige toegang tot het Kerkepad is een veel te hoge stenen muur geplaatst (ruim 30 cm hoger dan de bouwtekening vermeldt). In de voortuin van De Erven 4 kwam een bruine 'design' postbus, die detoneert in het beschermd dorpsgezicht.

In tegenstelling tot vorig jaar werden er in 2005 geen houten huizen voorzien van een discutabele kleurstelling. Opvallend (goed) geverfd werden ondermeer Roomeinde 20, 37 en 39. Bij Zuideinde 1 en Zuideinde 3 werd de bestaande – aandacht trekkende – kleur herhaald. Tenslotte kan worden vermeld dat de roestige oude lantaarnpalen (UFO's) 'nog één keer' door de gemeente Waterland werden opgekalefaterd, door vernieuwing van de armaturen en een verse laag 'Broeker grijs', zie: 'Overige activiteiten'.

Omdat een aantal ingrijpende veranderingen op stapel staan wordt deze opsomming afgesloten met een korte vooruitblik op 2006. De op handen zijnde kap van twee monumentale bomen bij De Erven 5 en de beoogde uitbreiding van het woonhuis kunnen het dorpsbeeld veranderen. De verwachte restauratie van De Erven 34-36 kan zeker een aanwinst voor het dorp worden, zie: 'Bijlage: Commissie Stads- en Dorpsbeheer 2005'. Het zeer bijzondere rijksmonument heeft nog veel elementen uit de tijd van de illustere bewoners Klaas Jansz. Bakker en Antje Kikkert, zie: '40 jaar uit de glorie tijd van Broek: 1775 – 1815'.

Het houten woonhuis Molengouw 28 zal worden gesloopt en vervangen door nieuwbouw. Hopelijk wordt er komend jaar iemand gevonden die zich ontfermt over de voormalige wolwinkel aan het Roomeinde nr. 12 en/of de prachtige historische kaakberg achter Eilandweg 15-17, zodat ook deze objecten in oude luister kunnen worden hersteld.

Nieuwbouw aan de Burgemeester Peereboomweg, zonder enige vorm van cultuurhistorisch besef.

Overzicht van baten en lasten over het jaar 2005

<u>Inkomsten:</u>			<u>Uitgaven:</u>		
	2004	2005		2004	2005
Contributies	€ 2737,50	€ 2810,50	Lidmaatschap en contributies	€ 146,91	€ 143,31
Toeslag op contributies	€ 977,00	€ 1058,00	Verzekeringspremie	€ 41,64	€ 42,37
Subsidie Gemeente Waterland	€ 127,05	€ 0,00	Bestuurskosten	€ 574,30	€ 241,21
Giften	€ 30,50	€ 1047,57	Bankkosten	€ 149,59	€ 166,67
Rente	€ 426,42	€ 302,16	Publicaties	€ 1216,54	€ 1808,13
Verkoop artikelen	€ 222,50	€ 132,00	Bijeenkomsten	€ 287,75	€ 128,17
Rondleidingen	€ 185,00	€ 200,00	Beheer collectie	€ 300,00	€ 349,07
Aandeel Rabo fietsroute	€ 0,00	€ 181,88	Kosten Open Monumentendag	€ 117,50	€ 52,50
Van reserve weidemolen	€ 0,00	€ 237,35	Onderhoud weidemolen	€ 0,00	€ 237,35
Inkomsten jubileumviering	€ 0,00	€ 1350,00	Uitgaven jubileumviering	€ 0,00	€10539,82
Diversen	€ 50,00	€ 183,33	Representatie	€ 184,75	€ 190,00
	<u>€ 4755,97</u>	<u>€ 7502,79</u>	Diversen	€ 0,00	€ 240,54
				<u>€ 3018,98</u>	<u>€14139,14</u>
	2004	2005			
Inkomsten	€ 4755,97	€ 7502,79			
Uitgaven	€ 3018,98	€ 14139,14			
Saldo	<u>€ + 1736,99</u>	<u>€ - 6636,35</u>			

Vermogenstoestand per 31 december 2005

Bank- rekening courant	€ 2884,11	Kapitaal 1 jan. 2005	€ 13091,47
- rendementrekening	€ 9740,75	Reserve weidemolen	€ 6171,74
Tentoonstellingsmateriaal	€ 1,00	Negatief saldo 2005	<u>€ - 6636,35</u>
Vergadermeubilair	<u>€ 1,00</u>		<u>€ 12626,86</u>
	<u>€ 12626,86</u>		

Opmerkingen bij financieel overzicht 2005

1. Het jaar 2005 is uiteraard sterk beïnvloed door de jubileumviering. Niet alleen de festiviteiten hebben een behoorlijk bedrag gekost, (zie: 'Viering van het 40 jarig jubileum'), maar ook de aanschaf van vergadermeubilair als jubileumgeschenk in bruikleen aan het Broekerhuis (zie: 'Overige activiteiten'). Om duidelijk te maken, dat tafel en stoelen eigendom zijn en blijven van de Vereniging Oud Broek is dit in de opstelling van de vermogenstoestand opgenomen voor een bedrag van €1,00.

Overdracht van 'tafel en stoelen' aan het bestuur van de Stichting Het Broekerhuis.

De onder de inkomsten jubileumviering vermelde bedragen zijn als volgt opgebouwd:

Bijdrage Rabobank	€ 500,00
Bijdrage gemeente Waterland	€ 50,00
Verrekening BTW vergadermeubilair, met de Stichting Het Broeker Huis	<u>€ 800,00</u>
	<u>€1350,00</u>

2. De jaarlijkse gemeentelijke subsidie is in 2005 beëindigd.
3. Het onder 'Giften' vermelde bedrag van ruim € 1000,00 is afkomstig van de opgeheven Stichting 'Belmermeermolen'. Het bedrag was oorspronkelijk bestemd voor de mogelijke herbouw van houtzaagmolen 'De Vriendschap' nabij het Stinkevuil te Monnickendam, maar het desbetreffende initiatief wordt niet op afzienbare termijn verwezenlijkt.
4. Aan publicaties verschenen het Jaarverslag 2004 en een – mede ter ere van het 40 jarig jubileum – omvangrijke Broeker Bijdrage.
5. In 2005 organiseerde de Rabobank fietstochten ter gelegenheid van haar 100 jarig bestaan, zie 'Overige activiteiten'. De opbrengst werd door de Rabobank verdeeld over de Waterlandse historische verenigingen. Ook Oud Broek profiteerde daarvan en ontving €181,88.
6. De post 'Diversen' aan de inkomstenzijde is onder te verdelen als volgt:

Terugbetalingsregeling bankkosten Rabobank	€ 112,33
Delen van de marktkraam op 13/08/05 met de Stichting ‘Volgermeerpolder’	€ 16,00
Terugbetaling van geannuleerde excursie	€ 55,00
	€ 183,33

De gelijknamige post aan de uitgavenzijde is samengesteld als volgt:	
Onkosten betreffende de activiteit “Het mooiste plekje van Nederland”	€ 113,34
Huur marktkraam op 13/08/05	€ 32,00
Startbedrag opzet website	€ 95,20
	€ 240,54

7. Tenslotte een compliment voor al die leden, die niet alleen tijdig hun contributie betaalden, maar ook veelal daar nog een schepje bovenop deden. Helaas moesten ook enkele leden uit het bestand worden geschrapt wegens niet voldoen van de contributie.

Veranderingen in het aanzicht van het Zuideinde.

Noodzaak om het Zuideinde, de Eilandweg en een deel van de Molengouw alsnog aan te wijzen als beschermd dorpsgezicht.

Bijlage: Commissie Stads- en Dorpsbeheer 2005.

Uitgebrachte adviezen, betreffende beschermd dorpsgezicht e.o.:

Kerkplein 10	Het kappen van een linde. <i>Advies:</i> geen bezwaar, akkoord met de kap en nieuwe knotlinde op de zelfde plek.
Eilandweg 5 A	Wijziging voorgevel. <i>Advies:</i> geen bezwaar.
De Erven 20	Veranderen achtergevel en indeling en indeling woonhuis. <i>Advies:</i> geen bezwaar.
Broekermeerdijk 5	Plaatsen dakkapel en twee Velux dakramen. <i>Advies:</i> de dakramen zijn te groot voor het dakvlak en dienen max.78x98 cm. en staand te zijn.De dakkapel is verder akkoord.
Roomeinde 32	Plaatsen van een dakkapel op een woonhuismonument. <i>Advies:</i> de commissie gaat niet akkoord met de plaatsing van de dakkapel.Het pand betreft een rijksmonument op een bijzondere plek, die duidelijk zichtbaar is vanaf de openbare weg. De monumentaliteit van de kap wordt aangetast door de plaatsing van de betreffende dakkapel.
De Erven 5	Het kappen van een beuk en een treurwilg. <i>Advies:</i> De commissie stemt in met de kap en de herplantplicht i.v.m. het belang van beide bomen voor het beschermde dorpsgezicht.
Roomeinde 25	Het kappen van een es. <i>Advies:</i> geen bezwaar.
Nieuwland 37	Het bouwen van acht appartementen. <i>Advies:</i> niet akkoord tenzij: A) er terughoudend wordt omgegaan met materiaal gebruik, kleurgebruik en detaillering, omdat er veel gebeurt binnen dit bouwplan. B) er een effen, warme rode steen wordt gebruikt, de commissie ziet de steenmonsters nader ter beoordeling tegemoet. Een gebakken dakpan verdient de voorkeur. Hoofdvorm, volume en massa zijn akkoord.
Zuideinde 11	Verzoek tot wijziging van uitvoering uitbouw. <i>Advies:</i> geen bezwaar.
Dorpsstraat 8	Vervangen kozijnen in voor- en achtergevel. <i>Advies:</i> de nieuwe kozijnen dienen in het wit te worden uitgevoerd.
Roomeinde 10	Uitbreiden woonhuis. <i>Advies:</i> geen bezwaar.
Molengouw 44	Oprichten van een bijgebouw. <i>Advies:</i> de commissie heeft geen bezwaar tegen uitvoering van de schuur, zoals getekend. De commissie merkt op dat het gootoverstek niet op verschillende tekeningen gelijk is.
Parallelweg 1	Het plaatsen van een reclame-uiting. <i>Advies:</i> de commissie constateert dat het huis zich door indeling en architectuur niet goed leent voor de reclame. De commissie vindt de lange reclamebak op de dakgoot beslist onaanvaardbaar vanwege de gevelindeling en architectuur van het huis. Het uithangbord op de hoek van de voorgevel is akkoord.
Dorpsstraat 20-22	Het kappen van een perenboom. <i>Advies:</i> geen bezwaar

- De Erven 5 Uitbreiden van een rijksmonument.
Advies: Het ingediende plan is in strijd met de welstandsnota en het ontwerp bestemmingsplan, dit i.v.m. verdere beperking van het doorzicht. De cie SDB vindt het van groot belang dat het monument in zijn waarde wordt gelaten, daarna respect voor het bestemmingsplan en op de derde plaats respect voor de welstandsnota.
 De toevoeging zou iets positiefs aan het rijksmonument moeten bijdragen. Een toevoeging moet het zijn, die logisch aansluit op wat er is. Hierbij dient ook in ogen-schouw te worden genomen dat het pand twee voorgevels heeft: aan de Erven en aan het Havenrak. Een uitbreiding achter het pand, in harmonie met het bestaande, past wel in de welstandsnota en het toekomstige bestemmingsplan.
 Gedacht zal kunnen worden aan een verlenging van het staarteind met een aantal jukken.
 Over bovengenoemde advisering is door het college van B & W een besluit geno-men. Het negatieve advies van de cie SDB. is door B.& W. terzijde gelegd.
 De Rijksdienst voor de Monumentenzorg moet nog adviseren over het uitbreidings-plan van dit rijksmonument, zodra hiervoor een Monumentenvergunning wordt aan-gevraagd. Indien de R.D.M.Z. ook een negatief advies geeft voor het plan, zal dit meewegen bij een eventuele bezwaarprocedure tegen het betreffende plan.
- De Erven 34-36 Voorbeschouwing verbouwing en restauratie rijksmonument.
Advies: Binnen de plannen van de nieuwe eigenaar worden voor- en achterhuis rechtgezet en krijgen deze een nieuwe fundering met pulspalen. Het voorhuis blijft na restauratie ongewijzigd. De gehele bouwstructuur van zowel het voorhuis als het achterhuis moet in tact gelaten worden. Ook dienen uiteraard de monumentale on-derdelen van het huis in ex- en interieur, zoals pilasters aan het voorhuis, ramen met profileringen en de schilderijen met wapens van de opdrachtgevers voor de bouw van dit huis, bewaard te blijven. Het rechtzetten van het voorhuis is akkoord, evenals het vernieuwen van de fundering. De theekoepel, die in het voorhuis aanwezig is, acht de commissie van zeer hoge waarde.
- Het achterhuis zal volgens de plannen aan de rechterzijde een aanluiting krijgen, waarin een gang zal worden gecreëerd, zodat de diverse kamers in dit achterhuis via deze gang te bereiken zullen zijn en dat niet meer, zoals in de huidige situatie, door de voorliggende kamers in het achterhuis gelopen zal moeten worden om in de achterliggende kamers te komen. Een aanluiting aan het achterhuis stuit niet op bez-waren, alleen dient bij deze ingreep wel de structuur van het achterhuis bewaard te blijven.
 Bouwhistorisch onderzoek is gezien het belang en de bijzonderheid van dit rijksmonument nodig. De verdere uitwerking van dit plan ziet de commissie met belangstelling tegemoet.
- Zuideinde 17 Wijziging gemeentelijk monument.
Advies: het vaste glas aan de achterzijde vervalt en het kozijn wordt ingevuld met twee openslaande deuren in dezelfde gatmaat of dat gekozen wordt voor het alterna-tief van een driedeling met melkmeisje.
- ‘t Stokpaardje Het kappen van 34 bomen op het terrein van het Stokpaardje
Advies: Niet akkoord, tenzij er een goed bomenplan komt voor de nieuwe situatie in verband met het belang van een goede inrichting van de openbare ruimte.
- Roomeinde 23 Het plaatsen van twee dakkapellen op woonhuismonument.
Advies: De commissie vindt dat de dakkapel boven de garagedeuren op het andere dakvlak gesitueerd moet worden. Beide dakkapellen zitten dan in het linker dakvlak.

Leeteinde 20-22	Gedeeltelijk funderingsherstel garage van rijksmonument. <i>Advies:</i> De commissie gaat er van uit de gemeente het plan constructief toetst, zodat beoordeeld wordt of het geen nadelige gevolgen heeft voor het rijksmonument.
Roomeinde 23	Het kappen van tien coniferen. <i>Advies:</i> geen bezwaar

Th.P.J. Kwakman, architect.

Informatie over Vereniging Oud Broek

Op 5 april 1965 werd de Vereniging Oud Broek opgericht. Sindsdien is de taak van Oud Broek niet veranderd, namelijk: “... *het dorps- en landschapsschoon van Broek in Waterland en omgeving te bewaren, te beschermen en waar mogelijk uit te breiden, het gevoel voor het eigen karakter bij haar ingezetenen te ontwikkelen en de plaatselijke geschiedenis te bestuderen en in geschrift vast te leggen.*” Door schenking en aankoop beheert de vereniging bovendien een groot aantal historische geschriften, afbeeldingen en andere objecten betreffende Broek in Waterland en omgeving.

Nieuwe leden krijgen een welkomstpakket, bestaande uit enkele jaarverslagen en Broeker Bijdragen (over uiteenlopende onderwerpen uit de Waterlandse geschiedenis). De leden worden vervolgens op de hoogte gehouden van eventuele ontwikkelingen in het dorpsbeeld; dragen via de contributie bij aan het behoud van historische geschriften en voorwerpen omtrent het dorp; krijgen de gelegenheid tot het bijwonen van lezingen en excursies over Broek in Waterland en omgeving; ontvangen het jaarverslag en nieuwe Broeker Bijdragen. Inwoners van Broek in Waterland zijn lid voor minimaal €7,50 per jaar. In verband met verzendkosten is de contributie voor leden buiten Broek in Waterland minimaal €10,- per jaar.

Reden te over om te bellen of bijgaand strookje in te vullen en op te sturen naar:

Dhr. H.G.M. te Boekhorst, Amerbos 44, 1025 ZM, Amsterdam-Noord.
Tel: 020-6365435 (Rekeningnummer Vereniging Oud Broek: 31.07.02.194).

De foto's in dit jaarverslag zijn gemaakt door een aantal (bestuurs)leden van de Vereniging Oud Broek, met name door W. de Vries, W. Husslage en J. de Waal.

De volgende uitgaven worden door de Vereniging Oud Broek aangeboden:

- Broeker Bijdragen 1990 - 1997 (nrs. 31 ¹/_m 40). Gebundelde uitgave deel III: €16,--
- Reproductie passe-partout twee etsen 'Broek resp. Zuiderwoude' uit 1732: €10,--
 - Reproductie ingekleurde steendruk 'Kerk te Broek' uit circa 1840: €10,--
- Losse nummers van zowel de Broeker Bijdragen als de jaarverslagen: €1,--
 - De Vogelvluchtkaart van Broek: Poster, incl. Boekje €3,50
 - Boekje behorend bij Vogelvluchtkaart €1,--

E.e.a.: Zolang de voorraad strekt, af te halen aan het adres Laan 22 (tel. 4038303).